

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Zuzana Bartozelová

Vysokoškolská samospráva

Bakalářská práce

Olomouc 2015

„Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Vysokoškolská samospráva vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.“

V Olomouci dne 26. března 2015

.....

Zuzana Bartozelová

Poděkování

Děkuji vedoucí své bakalářské práce, JUDr. Dalimile Gadasové, Dr., za cenné rady a odborné vedení této práce.

Obsah

Seznam použitých zkratk.....	5
Úvod.....	6
1. Charakteristika vysokých škol v ČR.....	8
1.1 Veřejná vysoká škola	9
1.2 Soukromá vysoká škola.....	10
1.3 Státní vysoká škola.....	12
2. Právní úprava a vysokoškolská samospráva	14
2.1 Prameny právní úpravy	14
2.2 Vysokoškolská samospráva.....	17
3. Veřejná vysoká škola a její samosprávná působnost	19
3.1 Samosprávné orgány	20
3.2 Vnitřní předpisy	24
3.3 Hospodaření a majetkové záležitosti.....	26
4. Aplikace samosprávných orgánů na Univerzitu Palackého v Olomouci	28
4.1 Akademický senát Univerzity Palackého v Olomouci.....	28
4.2 Rektor Univerzity Palackého v Olomouci.....	31
4.3 Vědecká rada Univerzity Palackého v Olomouci.....	33
4.4 Disciplinární komise Univerzity Palackého v Olomouci	34
Závěr, pohledy de lege ferenda	36
Seznam použitých zdrojů	39
Abstrakt	43
Abstract	43
Klíčová slova.....	44
Keywords	44

Seznam použitých zkratk

ČR	Česká republika
Listina	Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů
zákon o VŠ	zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů
veřejná VŠ	veřejná vysoká škola
Ministerstvo školství	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
ministr školství	ministr školství, mládeže a tělovýchovy
UP	Univerzita Palackého v Olomouci
senát	Akademický senát Univerzity Palackého v Olomouci
rada	Vědecká rada Univerzity Palackého v Olomouci
rektor	Rektor Univerzity Palackého v Olomouci
komise	Disciplinární komise Univerzity Palackého v Olomouci

Úvod

Jako téma své bakalářské práce jsem si zvolila „*Vysokoškolská samospráva*“. Celková tematika vysokých škol je značně rozsáhlá, proto jsem se rozhodla zaměřit na její samosprávnou působnost. Skutečnost, která mě vedla ke zvolení tohoto tématu je neznalost úlohy vysokoškolské samosprávy, zejména u studentů. Studenti jsou členy akademické obce a náleží jim práva a povinnosti, přesto většina z nich nemá konkrétní představu o funkci vysokoškolské samosprávy a o tom, jak by se mohli aktivně či pasivně účastnit na fungování akademických samosprávných orgánů.

Cílem mé bakalářské práce je přiblížit danou problematiku a podat ucelený pohled na vysokoškolskou samosprávu, zejména na její současnou zákonnou úpravu na veřejných vysokých školách. Zakončením mé práce bude aplikace akademických samosprávných orgánů na Univerzitu Palackého v Olomouci. Informace podané v mé práci by mohly zlepšit orientaci studentů v oblasti samosprávy na vysoké škole a být jim přínosem.

Hlavním zdrojem pro sepsání mé práce je zejména zákonná úprava. Odbornou literaturu použiji zejména k přiblížení a doplnění právních předpisů. Další zdroje budou čerpány z judikatury, odborných článků, internetových zdrojů a z vnitřních předpisů Univerzity Palackého v Olomouci. Pro zpracování bakalářské práce použiji metodu deskriptivní a analytickou. Práce bude rozdělena na kapitoly, podkapitoly a odstavce. Vzhledem k omezenému rozsahu mé práce budou některé z mých kapitol rozebrány stručněji nebo zaměřeny pouze na část problematiky.

Vysokoškolská samospráva je nedílnou součástí vysokých škol, z toho důvodu se v první kapitole zaměřím na charakteristiku vysokého školství v České republice. Zde bych vymezila základní pojmy vysokého školství a uvedla bych stručný přehled dělení na vysoké školy veřejné, soukromé a státní.

Součástí druhé kapitoly bude vymezení právní úpravy v oblasti vysokých škol. Největší pozornost bude věnována předpisu nejvyšší právní síly - Listině základních práv a svobod. Tento ústavní předpis je pro celou oblast školství stěžejní a to zejména zakotvením práva na vzdělání. Následně bych definovala pojem samospráva a vysokoškolská samospráva.

Třetí kapitola má za úkol Vás seznámit s hlavní částí mé práce, s vysokoškolskou samosprávou na veřejných vysokých školách, kde se uplatňuje v největším rozsahu. Má práce bude orientována na samosprávu veřejné vysoké školy komplexně, nikoliv na samosprávnou působnost fakult. Nejprve se zaměřím na charakteristiku samosprávných orgánů veřejné vysoké školy, jejichž působnost vymezuje zákon o vysokých školách. Součástí kapitoly bude

podání pohledu na fungování veřejné vysoké školy z pohledu vnitřních předpisů, majetkových záležitostí a hospodaření.

Poslední, čtvrtá kapitola, která je závěrem mé práce, bude věnována aplikaci vysokoškolské samosprávy veřejné vysoké školy, konkrétně samosprávných orgánů na Univerzitu Palackého v Olomouci. Informace pro část této práce jsem čerpala především z vnitřních předpisů univerzity. Podkapitoly popisují její čtyři samosprávné orgány – akademický senát, rektora, vědeckou radu a disciplinární komisi.

V závěru mé bakalářské práce se zaměřím na shrnutí zjištěných poznatků a na pohledy budoucí právní úpravy, především na blížící se novelu zákona o vysokých školách.

1. Charakteristika vysokých škol v ČR

Vysoké školy představují **nejvyšší článek vzdělávací soustavy** a slouží tak k dalšímu rozvoji občanů ČR. Tyto vzdělávací instituce řadíme do terciárního vzdělávání přispívající k růstu vzdělanosti jak na úrovni regionální a národní, tak i mezinárodní.¹ Můžeme je nazvat vrcholnými centry vzdělanosti, nezávislého poznání a tvůrčí činnosti. Vedle činnosti pedagogické vykonávají činnost vědeckou, výzkumnou, vývojovou i uměleckou a mají klíčovou úlohu i v kulturním, sociálním a ekonomickém rozvoji společnosti.²

Vysokoškolská oblast je nadána **samosprávnou působností**, ale na straně druhé podléhá působení moci státní. Státní správa na ústřední úrovni je svěřena do rukou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen Ministerstvo školství). Jeho působnost je obecně vymezená v kompetenčním zákoně³ a podrobněji upravenou působnost pro vysokoškolskou oblast nalezneme v zákoně č. 111/1998 Sb., o vysokých školách (dále jen zákon o VŠ).⁴

Pouze vysoké školy jsou právnické osoby, její jednotlivé části ze zákona právní subjektivitu nemají.⁵ Vysoké školy uskutečňují akreditované studijní programy, ale také programy celoživotního vzdělávání. Vysoké školy mají své dělení. Dělit je můžeme na **univerzitní a neuniverzitní** dle typů akreditovaných studijních programů, které realizují. Tento typ vysoké školy musí být v souladu se stanoviskem akreditační komise a uveden ve statutu vysoké školy. Vysoká škola univerzitní, na rozdíl od neuniverzitní může uskutečňovat všechny typy studijních programů (tj. bakalářský, magisterský, doktorský) a může se členit na fakulty a užívat označení univerzita.⁶ Z hlediska právní formy je můžeme členit také na **veřejné, soukromé a státní**. V současnosti v ČR působí 26 veřejných, 2 státní a 44 soukromých vysokých škol.⁷ Toto členění bude obsahem následujících třech podkapitol.

Vysoké školy si mohou nárokovat pravomoc, která nenáleží žádné jiné instituci. Zákon o VŠ umožňuje vysokým školám právo přiznávat akademický titul, konat řízení

¹GADASOVÁ, Dalimila In SLÁDEČEK, Vladimír, POUPEROVÁ, Olga a kol. *Správní právo – zvláštní část (vybrané kapitoly)*. 2. Vydání. Praha: Leges, 2014, s. 178.

² Viz § 1 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o VŠ).

³ Viz § 7 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

⁴ Např. § 36 – 38 a další zákona o VŠ.

⁵ Podle § 5 zákona č. 172/1990 Sb., o vysokých školách dříve nebyly právnickými osobami pouze vysoké školy, nýbrž i fakulty.

⁶ Podle § 2 zákona o VŠ mohou neuniverzitní vysoké školy uskutečňovat program pouze bakalářský, při splnění zákonných podmínek magisterský program a užívat mohou pouze název „vysoká škola“.

⁷ Stav k 1. 1. 2015 viz Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Přehled vysokých škol* [online]. msmt.cz, [cit. 1. března 2015]. Dostupné na <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/prehled-vysokych-skol>>.

habilitační a řízení ke jmenování profesorem, používat akademické insignie a konat akademické obřady. Na akademické půdě nalezneme i činnost nepřipustnou, a ta spočívá v zákazu zakládat a organizovat činnost politických stran či hnutí. Souhrn všech vyučujících (pracovníků) a studentů na dané vysoké škole nazýváme akademická obec.⁸

Demokratický charakter je zastáván i na vysokých školách, a proto se zde zaručují **akademické svobody a akademická práva**, které vedou k naplňování principů právního státu.⁹

1.1 Veřejná vysoká škola

Z českého nejvyššího vzdělávacího článku patří studium na veřejné vysoké škole mezi nejžádanější. V České republice máme zřízeny desítky veřejných vysokých škol, z nichž většina je univerzitního typu.

Veřejná vysoká škola (dále jen veřejná VŠ) se **zřizuje, ale také zrušuje pouze zákonem**. Tento zákon také stanoví její název a sídlo. Veřejná VŠ má možnost se sloučit či splynout s jinou nebo se rozdělit na další veřejné VŠ. Všechny tyto změny lze provést pouze zákonem. Zákon také stanoví, na jakou právnickou osobu v případě těchto událostí přechází majetek, závazky a na jaké veřejné VŠ si studenti mohou dokončit vzdělání.¹⁰

Veřejná VŠ poskytuje **vzdělání bezplatně**. Činnost vysoké školy je tudíž z velké části financována ze státního rozpočtu. Dalšími zdroji mohou být poplatky, které souvisí se studiem (administrativní poplatek za přijímací řízení), dary, dotace, doplňková činnost veřejné vysoké školy a další.¹¹

Každá veřejná VŠ je povinna mít akreditované studijní programy, které na základě stanoviska akreditační komise uděluje Ministerstvo školství.¹² Není-li studijní program akreditován, platí zde zákaz přijímat uchazeče, konat výuku, zkoušky a přiznávat akademické tituly.¹³ Další akt, který je potřebný pro realizaci vzdělávání na veřejné VŠ je registrace vnitřních předpisů, které se opět zasílají Ministerstvu školství ke schválení.¹⁴

Veřejná VŠ je oprávněna ke členění na fakulty, vysokoškolské ústavy, jiná pracoviště pro vzdělávání, vědeckou, výzkumnou, vývojovou, uměleckou nebo další tvůrčí činnost nebo

⁸ Viz § 1 zákona o VŠ.

⁹ GADASOVÁ, Dalimila In SLÁDEČEK: *Správní právo – zvláštní část...*, s. 184 (bližší v § 4 zákona o VŠ).

¹⁰ Viz § 5 zákona o VŠ.

¹¹ GADASOVÁ, Dalimila In SLÁDEČEK: *Správní právo – zvláštní část...*, s. 184.

¹² Podle § 79 zákona o VŠ je taxativně vymezeno, kdy Ministerstvo školství akreditaci neudělí.

¹³ Viz § 78 tamtéž.

¹⁴ Podle § 36 tamtéž.

pro poskytování informačních služeb a účelová zařízení pro kulturní a sportovní činnost, ubytování a stravování nebo k zajišťování provozu školy.¹⁵

O zřízení fakulty rozhoduje akademický senát veřejné VŠ na návrh rektora.¹⁶ Fakulta jakožto součást veřejné VŠ potřebuje realizovat alespoň jeden akreditovaný studijní program. Vedle činnosti pedagogické naplňuje též i funkci vědeckou, výzkumnou, uměleckou a vývojovou.¹⁷

Zákon o VŠ přenechává veřejné VŠ poměrně široký okruh samosprávné působnosti. V jejím rámci si veřejná VŠ rozhoduje např. o vnitřní organizační struktuře, určuje si počet přijímaných uchazečů ke studiu, podmínky pro přijetí ke studiu a rozhoduje v přijímacím řízení a další činnosti upravené v zákoně o VŠ. Na vysokoškolskou samosprávu na veřejné VŠ je má práce zaměřena a v následujících kapitolách ji budu dále rozvíjet.¹⁸

Státní moc vykonávaná Ministerstvem školství spočívá v registraci vnitřních předpisů, udělování, pozastavení či odnětí akreditace. Ze stránky finanční Ministerstvo školství přiděluje stipendium a prostředky ze státního rozpočtu. Následně provádí kontrolu nad hospodařením a nakládáním s tímto finančním obnosem. Ministerstvo školství také finančně a materiálně zajišťuje činnost akreditační komise, řídí vysoké školy při výkonu této státní správy a ve správním řízení má postavení nadřízeného správního orgánu. Nesmíme opominout, že státní správa je vykonávána i přímo na veřejné VŠ a to zejména v oblasti vedení matrik studentů a registru docentů a profesorů, udělování diplomů, osvědčení o uznání vzdělání získaného na zahraniční vysoké škole, nakládají s finančními prostředky získanými ze státního rozpočtu a vyplácejí stipendia ze státního rozpočtu a další.¹⁹

1.2 Soukromá vysoká škola

Další možnost vysokoškolského vzdělávání nabízí soukromé vysoké školy, jejichž vznik umožnil zákon o VŠ. V České republice nabízí vzdělání 44²⁰ soukromých vysokých škol a třem z nich náleží název univerzita. Právo bezplatného vzdělávání zde není zaručeno. Soukromá škola může vybírat školné a další poplatky za studium, které nejsou nikterak

¹⁵ JURNÍKOVÁ, Jana a kol. *Správní právo – zvláštní část*. 6. doplněné vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2009, s. 179.

¹⁶ Podle § 23 zákona o VŠ akademický senát veřejné VŠ rozhoduje i o sloučení, splynutí, rozdělení a zrušení fakulty. Avšak takovéto rozhodnutí je podmíněno předchozím stanoviskem Akreditační komise.

¹⁷ GADASOVÁ, Dalimila In SLÁDEČEK: *Správní právo – zvláštní část...*, s. 184.

¹⁸ Tamtéž s. 184 - 185.

¹⁹ Tamtéž s. 194.

²⁰ Stav k 1. 1. 2015 viz Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Soukromé vysoké školy* [online]. msmt.cz, [cit. 1. března 2015]. Dostupné na <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/soukrome-vysoke-skoly>>.

zákonem omezené. Tyto poplatky jsou hlavním zdrojem příjmů a jsou stanoveny vnitřním předpisem.²¹

Na zřízení soukromé vysoké školy je potřeba několika aktů, a to státní souhlas, akreditace studijních programů a registrace vnitřních předmětů.²² O **státní souhlas** může požádat zřizovatel, kterým může být pouze právnická osoba se sídlem (správou nebo podnikatelským místem) na území některého členského státu Evropské unie, nebo která byla zřízena podle práva některého z členských států Evropské unie. Takto udělený státní souhlas je nepřevoditelný a nepřechází na právního nástupce. Zákon o VŠ taxativně vymezuje, co musí žádost obsahovat. O státním souhlasu rozhoduje Ministerstvo školství a ke svému rozhodování si vyžádá stanovisko akreditační komise k návrhům studijních programů. Ministerstvo školství se může rozhodnout pro neudělení státního souhlasu ze zákonně stanovených důvodů.²³ Pokud státní souhlas udělí, rozhodne současně i o akreditaci studijních programů a o registraci vnitřních předpisů. Státní souhlas nabude právní moci a do dvou let musí soukromá škola zahájit vzdělávací činnost, jinak pozbude platnosti. Organizaci a činnost soukromé vysoké školy stanoví vnitřní předpisy, které ministerstvo registrovalo obdobně jako u veřejných VŠ.²⁴

Na rozdíl od veřejné VŠ je právnická osoba, která dostala oprávnění působit jako soukromá vysoká škola, povinna opatřit finanční prostředky na realizaci vzdělávací činnosti. Soukromé vysoké škole, která působí jako obecně prospěšná společnost, může být poskytnuta dotace od Ministerstva školství na plnění akreditovaných studijních programů, celoživotního vzdělávací, ale i na pokrytí stipendií.²⁵

Soukromé vysoké škole náleží i další zákonem stanovené povinnosti. Každý rok je povinna vypracovat a předložit výroční zprávu o své činnosti a v případě dotací ze státního rozpočtu i o hospodaření s tímto finančním obnosem. Dále musí zveřejnit svůj dlouhodobý záměr a ten každoročně aktualizovat. Povinnost soukromé vysoké školy je poskytnout na žádost informace Ministerstvu školství a akreditační komisi, provádět hodnocení činnosti soukromé vysoké školy a zveřejňovat její výsledky. Pomocí úřední desky musí zajistit

²¹ GADASOVÁ, Dalimila In SLÁDEČEK: *Správní právo – zvláštní část...*, s. 185 – 187.

²² Podle § 39 zákona o VŠ je zde naplňován institut souhlasu, který zastává významnou roli a odlišnost od veřejné a státní vysoké školy.

²³ Blíže § 39 odst. 8 zákona o VŠ.

²⁴ JURŇÍKOVÁ, Jana a kol. *Správní právo – zvláštní část...*, s. 181.

²⁵ Viz § 40 zákona o VŠ.

informovanost o studijních programech a plnit oznamovací povinnost vůči Ministerstvu školství v případech, které stanoví zákon o VŠ.²⁶

1.3 Státní vysoká škola

Vzdělání na vysoké škole umožňují i státní vysoké školy. V České republice jsou zřízeny dvě státní vysoké školy univerzitního typu – **vojenská vysoká škola a policejní vysoká škola**. Tyto vysoké školy slouží k vzdělávání příslušníků ozbrojených sil a bezpečnostních sborů. Studium na státní škole není zpřístupněno pouze pro vojáky v činné službě či pro policisty ve služebním poměru, nýbrž i pro civilisty.²⁷

Státní vysoké školy mohou za předpokladu alespoň jednoho akreditovaného doktorského studijního programu zažádat o akreditaci programu magisterského nebo dalšího doktorského, který by byl zabezpečován ve spolupráci s veřejnou VŠ. O společném zabezpečení musí být předem uzavřena smlouva mezi zainteresovanými vysokými školami. Tato smlouva vymeze vzájemné závazky. K této smlouvě je potřebný souhlas Ministerstva školství a Ministerstva obrany (Ministerstva vnitra).²⁸

Pod vysokou školou vojenskou je představena **Univerzita obrany v Brně**. Je součástí Ministerstva obrany a byla zřízena zákonem ke dni 1. 9. 2004.²⁹ Univerzita obrany tehdy vznikla fakticky sloučením několika vojenských vysokých škol.³⁰

Vysokou školou policejní rozumíme **Policejní akademii v Praze**, která je organizační složkou Ministerstva vnitra. Zřízena byla 1. 1. 1993 zákonem³¹, ale státní vysokou školou se stala až 1. 1. 1999 na základě zákona o VŠ. Studium na této státní vysoké škole mohou podstoupit vyjma policistů ve služebním poměru a civilistů, také zaměstnanci Ministerstva vnitra a ostatních resortů, jejichž složky uskutečňují ochranu práva.³²

Státní vysoké školy jako jediné nejsou právníckými osobami, nýbrž pouze organizačními složkami státu. Státní školy, jak jsme si již uvedli, patří do působnosti ministerstev, tzn. pod státní správu. Nedisponují vlastním majetkem, naopak hospodaří

²⁶ GADASOVÁ, Dalimila In SLÁDEČEK: *Správní právo – zvláštní část...*, s. 187.

²⁷ Viz § 95 zákona o VŠ.

²⁸ JURNÍKOVÁ: *Správní právo – zvláštní část...*, s. 184.

²⁹ Zákon č. 214/2004 Sb., o zřízení Univerzity obrany.

³⁰ Univerzita obrany. *Informace o univerzitě* [online]. unob.cz, [cit. 20. ledna 2015]. Dostupné na <<http://www.unob.cz/univerzita/Stranky/default.aspx>>.

³¹ Zákon č. 26/1993 Sb., kterým se mění a doplňují některé zákony v oblasti vnitřního pořádku a bezpečnosti, a o opatřeních s tím souvisejících, ve znění pozdějších předpisů.

³² Policejní akademie České republiky v Praze. *O škole* [online]. polac.cz, [cit. 20. ledna 2015]. Dostupné na <http://www.polac.cz/g2/view.php?o_skole/index.html>.

s majetkem státu, a tudíž jsou financovány ze státního rozpočtu z kapitol Ministerstev, pod které spadají.³³

Státní správa je vůči těmto školám vykonávána jednotlivými Ministerstvy a ministry. Působnost ministrů spadá do oblasti personální – předkládání návrhu prezidentovi republiky na jmenování a odvolání rektora, návrh vědecké rady na jmenování profesorem a stanovení rektorského platu. Dále ministrům náleží organizační záležitosti - rozhodování o zřízení, sloučení, splynutí, rozdělení nebo zrušení fakulty, které činí na návrh rektora po obdržení stanoviska Akreditační komise. Ministr má za úkol vypracovat a zveřejnit výroční zprávu činnosti a dlouhodobý záměr státní vysoké školy. Státní správa vykonávaná pomocí Ministerstva obrany (vnitřně) spočívá zejména v registraci vnitřních předpisů, rozdělování finančních prostředků z rozpočtu státu a v kontrole nad hospodařením s tímto obnosem. Také stanovují výši poplatků související se studiem, rozhodování ve věci přiznání stipendia a další pravomoci uvedené v zákoně o VŠ.³⁴

Samospráva na státních vysokých školách existuje pouze v omezeném rozsahu a uzpůsobené podobě, jelikož se zde uplatňují vojenské nebo policejní metody správy. Výše jsem již zmínila, že státním vysokým školám není umožněna ekonomická autonomie, tudíž nejsou oprávněny k vydávání vlastních vnitřních mzdových předpisů.³⁵

³³ Viz § 95 zákona o VŠ.

³⁴ Viz § 95 tamtéž.

³⁵ JURNÍKOVÁ: *Správní právo – zvláštní část...*, s. 184.

2. Právní úprava a vysokoškolská samospráva

2.1 Prameny právní úpravy

Oblast vysokého školství je regulována předpisy různé právní síly. Obecně je můžeme rozdělit na vnitrostátní a mezinárodní. Mezi mezinárodní se řadí velké množství smluv, např. **Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech**³⁶, kde je právo na vyšší vzdělání upraveno poměrně rozsáhle. Česká republika je od roku 2004 členem Evropské unie, nesmíme proto zapomínat i na Evropské právní předpisy a smlouvy uzavřené s ní, které jsou pro nás závazné, např. **Listina základních práv Evropské unie**.^{37,38} Na nadnárodní vzdělávání mají značný vliv Evropské standarty a směrnice zajišťující národní kvalifikační rámce, které otevírají dveře mezinárodnímu vysokoškolskému vzdělávání.³⁹

Právo vnitrostátní upravuje oblast vysokého školství ústavně, zákonně, ale také podzákonně, tzv. prováděcími předpisy. Celá právní regulace vychází ze základního a stěžejního ústavního předpisu - **Listiny základních práv a svobod** (dále jen Listina), zejména z článku 33, který deklaruje následující:

*„Každý má právo na vzdělání. Školní docházka je povinná po dobu, kterou stanoví zákon. Občané mají právo na bezplatné vzdělání v základních a středních školách, podle schopností občana a možností společnosti též na vysokých školách. Zřizovat jiné školy než státní a vyučovat na nich lze jen za podmínek stanovených zákonem; na takových školách se může vzdělání poskytovat za úplatu. Zákon stanoví, za jakých podmínek mají občané při studiu právo na pomoc státu.“*⁴⁰

Pro oblast vysokých škol je z tohoto článku důležité, že právo na vzdělání má každý, tudíž má být poskytnuto každé fyzické osobě bez ohledu na státní příslušnost, tedy i cizincům, azylantům a bezdomovcům. Vzdělávat se bezplatně na vysoké škole je možno pouze na základě schopnosti občana a možností společnosti. Schopnost občana je zde vnímána z intelektuálního hlediska, kterou může prokázat např. úspěšným přijímacím řízením na vysokou školu. Bližší podmínky pro přijetí ke studiu si může sama vysoká škola stanovit v rámci své samosprávné působnosti. Tyto podmínky se zpravidla ověřují přijímací

³⁶ Vyhláška č. 120/1976 Sb., o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech.

³⁷ Zejména čl. 14 Listiny základních práv Evropské unie ze dne 7. prosince 2000, ve znění upraveném dne 12. prosince 2007.

³⁸ Úplný výčet mezinárodních smluv nalezneme v Seznamu mezinárodních smluv v působnosti MŠMT, dostupný na <<http://www.msmt.cz/dokumenty>>.

³⁹ GADASOVÁ, Dalimila In SLÁDEČEK: *Správní právo – zvláštní část...*, s. 180 – 181.

⁴⁰ Čl. 33 Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen Listina).

zkouškou.⁴¹ Výsledkem je rozhodnutí o (ne)přijetí, které nelze podřadit pod obecně vypočtené správní akty.⁴² Podle Ústavního soudu to ale neznamená, že takové rozhodnutí nelze přezkoumat soudně.⁴³ Vysoké školy opomíjejí dostatečná odůvodnění, díky kterým jsou taková rozhodnutí snadno zrušitelná a studenti stále více využívají možnost se proti takovému rozhodnutí bránit.^{44,45}

Článek stanoví, že jiné vysoké školy než státní, tzn. soukromé, mohou vzdělání poskytovat za úplatu.⁴⁶ Můj názor na úplatné vysoké školství je spíše skeptický. Myslím si, že z důvodu poskytnutí finančního obnosu za vysokoškolského vzdělání, se již na schopnost občana na těchto vysokých školách význačně nepřihlíží. I v takovém případě, je zde zákonná podmínka, kterou Listina neupravuje, že vzdělání získané na nestátních školách je rovnocenné získanému na školách státních.⁴⁷ V případě bezplatnosti státních vysokých škol, nemůžeme nulové finance ze strany studentů vyloučit úplně. Menší finanční spoluúčast studentů či rodičů studentů vyjádřená např. nákupem pomůcek a učebnic neznamená porušení práva na bezplatné vzdělání. Ústavní soud vymezil bezplatnost právní větou, že stát nese náklady za zřizování škol a školských zařízení spolu s náklady na provoz, údržbu a nevyžaduje školné za poskytování vzdělání.⁴⁸ V neposlední řadě, Listina článkem 33 v odstavci 4 uvádí, že studenti při studiu mají právo na pomoc od státu. Takovou pomoc vymezí zvláštní zákon a můžeme si pod tímto pojmem představit např. ubytovací stipendium.⁴⁹

Výklad práva na vzdělání je podle Ústavního soudu jen zpřístupněná rovnost, např. podat si přihlášku na školu, o kterou má občan zájem. Neznamená, že každému bude a musí být poskytnuto vzdělání na jemu zvolené vysoké škole.⁵⁰ Se závěrem Ústavního soudu se ztotožňuji. Pro společnost je žádoucí si vybírat schopné studenty, kteří zajišťují ve vysokém školství prestiž a úroveň.

Nelze opomenout další články Listiny související s tímto právem, zejména článek 15 odst. 1 - 2, zaručující svobodu myšlení, svědomí, náboženského vyznání, svobodu vědeckého bádání a umělecké tvorby, čl. 17 garantující svobodu projevu, právo na informace a právo

⁴¹ § 49 zákona o VŠ.

⁴² § 50 odst. 4 tamtéž.

⁴³ Blíže usnesení Ústavního soudu ze dne 13. 12. 2000, sp. zn. I. ÚS 620/2000.

⁴⁴ KUDROVÁ, Veronika, RIGEL, Filip. K požadavku přezkoumatelnosti rozhodnutí vysokých škol. *Právní rádce*, 2010, č. 11, s. 42 – 46.

⁴⁵ Viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2006, sp. zn. 1 As 37/2006-63.

⁴⁶ JURNÍKOVÁ, Jana a kol. *Správní právo – zvláštní část...*, s. 129.

⁴⁷ KLÍMA, Karel a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2. Vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 1268 (čl. 33 Listiny).

⁴⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 13. 6. 1995, sp. zn. Pl. ÚS 25/94.

⁴⁹ KLÍMA, Karel a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 1269 (čl. 33 Listiny).

⁵⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 3. 4. 1996, sp. zn. Pl. ÚS 32/95-1.

vyjadřovat své názory, čl. 25 odst. 2 písm. a), který zaručuje právo na vzdělání občanům příslušejícím k národnostním a etnickým menšinám a další práva, které upravuje Listina.⁵¹

Na zákonné úrovni je nejvýznamnějším platným právním předpisem pro oblast vysokých škol **zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách** a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů. Jedná se o druhou zákonnou úpravu vysokých škol po roce 1989.⁵² Zákon vstoupil v platnost 29. 5. 1998 po více jak třech letech diskusí nad koncepcí českého vysokého školství. Převážná část zákona datuje účinnost od 1. 1. 1999 a v současné době byl 24 novelizován.⁵³ Tento zákon upravuje veřejnou správu vysokých škol – samosprávu i státní správu – a stanovuje i základní předpoklady pro zřízení a činnost soukromých vysokých škol.⁵⁴

Mezi **další zákonné právní předpisy** pro vysokoškolskou oblast řadíme:

- zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, ve znění pozdějších předpisů.

Úsek školství je oblastí veřejné správy a proto mezi prameny můžeme zařadit zákon č. 500/2004 Sb., **správní řád**, ve znění pozdějších předpisů. K zákonu o vysokých školách je ve vztahu subsidiarity, a proto nestanoví-li speciální zákon jinak, použije se správní řád.⁵⁵⁵⁶ Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu se obecné předpisy o správním řízení nepoužijí jen na vlastní procesní úkony vysoké školy, které směřují k vydání rozhodnutí o právech a povinnostech studentů. V ostatních případech se zde použije správní řád.⁵⁷ Vysoká škola jedná ve vztahu ke svým členům či potencionálním uchazečům jako orgán veřejné moci, tudíž je můžeme definovat jako správní orgán a vztahovat na ně pravomoc správního soudnictví.⁵⁸

⁵¹ GADASOVÁ, Dalimila. Vysoké školy. In SLÁDEČEK: *Správní právo – zvláštní část...*, s. 179 – 180 (blíže vyznačené články Listiny).

⁵² Předcházející zákon č. 172/1990 Sb., zákon o vysokých školách, který byl zrušen k 1. 1. 1999 účinností nynějšího zákona.

⁵³ Stav k 1. 1. 2015.

⁵⁴ JURNÍKOVÁ: *Správní právo – zvláštní část...*, s. 166 – 167.

⁵⁵ Podle § 105 zákona o VS: „Nestanoví-li tento zákon jinak, postupuje se v řízení ve věcech upravených tímto zákonem podle obecných předpisů o správním řízení.“

⁵⁶ Podle § 1 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu: „Tento zákon nebo jeho jednotlivá ustanovení se použijí, nestanoví-li zvláštní zákon jiný postup.“

⁵⁷ Blíže rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9 2014, sp. zn.: 6 As 191/2014-22.

⁵⁸ § 4 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní.

Z tohoto důvodu zařazují do pramenů i **soudní řád správní**, který opravňuje podat žalobu proti rozhodnutí orgánu vysoké školy.⁵⁹

Úsek vysokého školství nám v neposlední řadě upravují i předpisy nejnižší právní síly – **podzákoné právní předpisy**, např.:

- vyhláška Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. 42/1999 Sb., o obsahu žádosti o akreditaci studijního programu,
- vyhláška Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. 343/2002 Sb., o postupu a podmínkách při zveřejnění průběhu přijímacího řízení na vysokých školách.⁶⁰

2.2 Vysokoškolská samospráva

K seznámení se samosprávou vysokých škol, je potřebné si nejdříve vymezit obecný pojem samosprávy a její členění. Velmi slabé ústavní zakotvení samosprávy nalezneme v úvodním prohlášení Listiny, které přiznává „*samosprávné tradice našich národů*“.⁶¹ Pojem **samospráva** je vykládán a právně formulován různými způsoby, tudíž se nemusíme setkat s obdobnými definicemi.

Z pohledu správního práva můžeme samosprávu vnímat v širším slova smyslu, jako správu vlastních záležitostí, kterou vykonává každý jednotlivec sám, případně s dalšími osobami, kde se potom mohou zařadit i spolky (občanská sdružení). V užším (technickém) slova smyslu, ji můžeme chápat jako správu veřejnou, kdy se z pojmu samospráva vylučuje právě správa soukromých záležitostí.⁶²

Pro samosprávu jako veřejnou správu je ve většině případů typické, že je vykonávána jinými veřejnoprávními subjekty než státem, tzv. veřejnoprávními korporacemi.⁶³ Těmto subjektům dal zákon možnost vykonávat svou činnost samostatně a nebýt v podřízeném vztahu k žádnému vyššímu úřadu. V podstatě můžeme samosprávu chápat jako vyjádření decentralizace veřejné moci. Do samosprávné činnosti lze zasahovat – kontrolovat, ale jen na základě a v mezích zákona.⁶⁴

⁵⁹ Blíže § 65 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní.

⁶⁰ Právních předpisů zákonné a podzákoné právní síly je na úseku vysokých škol velké množství, jejich úplný výčet nalezneme v Seznamu platných právních předpisů v resortu školství, mládeže a tělovýchovy, který je vydán MŠMT, dostupný na <<http://www.msmt.cz/dokumenty>>.

⁶¹ Přímé ústavní zakotvení nalezneme pouze pro územní samosprávu, které vyplývá z čl. 8 a hlavy sedmé zákona č. 1/1993 Sb., Ústavy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

⁶² SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 3. aktualizované a upravené vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2013, s. 313.

⁶³ PRŮCHA, P. *Správní právo – obecná část*. 8. doplněné a aktualizované vydání. Brno – Plzeň: Nakladatelství Doplněk a vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, s. 65 - 70.

⁶⁴ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo...*, s. 20 a následující.

Samosprávu pak můžeme členit na **územní** – správa veřejných věcí na místní úrovni, **zájmovou** – správa vykonávaná v souvislosti s výkonem určitého specifického „svobodného“ povolání (profesní komory). Tyto druhy samosprávy jsou vykonávány veřejnoprávními korporacemi. Zbylou samosprávu nazýváme samosprávou **ostatní**, která je zpravidla uvedena jako samospráva školská, upravená školským zákonem, a **vysokoškolská (akademická samospráva)**. Základním rozdílným znakem, kterým ji odlišujeme od ostatních forem samosprávy, je vlastní nositel samosprávy, který není veřejnoprávní korporací, ale právním subjektem v řadě věcí nesamostatných (nesamosprávných), podléhajícím výkonu státní správy, případně i samosprávě obecní či krajské. Pouze jen některé orgány (orgán) v některých věcech jsou oprávněny vykonávat samosprávu. Tyto instituce jsou vlastníky smíšeného charakteru – částečně samosprávné a částečně nesamosprávné.⁶⁵

Vysokoškolskou samosprávu zakotvuje zákon o VŠ a její plnou funkci můžeme sledovat pouze na veřejných vysokých školách. Samosprávná působnost na veřejné vysoké škole se realizuje prostřednictvím samosprávných orgánů, které uskutečňují vůli akademické obce. Jak jsme si již uvedli, vysoká škola se zřizuje zákonem, a tudíž nemá charakter ryze samosprávného subjektu. Vysoká škola může vykonávat samosprávnou působnost pouze takovou, kterou ji taxativně stanoví zákon.⁶⁶

V českých zemích se existence vysokoškolské samosprávy datuje **od vzniku univerzit**. Roku 1348 Zlatou bulou sicilskou byla Karlem IV. založena první univerzita na území České republiky - Univerzita Karlova v Praze.⁶⁷ V 16. století následovalo založení Univerzity v Olomouci, která se tak stala nejstarší univerzitou na Moravě.⁶⁸ Tyto univerzity jako samosprávné korporace měly právní subjektivitu, soudní pravomoc i vlastní ekonomický základ. Univerzity vznikaly v sídlech biskupů či arcibiskupů a podléhaly tak církevnímu dozoru. Samosprávné orgány univerzit byly ustanovovány podle fakult a národů. Fakulty řízené děkanem byly organizačními celky z důvodů studijních, zatímco národy v čele s prokurátory byly spíše politickými útvary. V čele celé univerzity stál volený rektor, kterým se mohl stát i student. Díky této samosprávě se univerzity staly nezávislé na obcích, v jejichž obvodech působily.⁶⁹

⁶⁵ SLÁDEČEK: *Obecné správní právo...*, s. 342 – 345.

⁶⁶ Tamtéž.

⁶⁷ GADASOVÁ, Dalimila In SLÁDEČEK: *Správní právo – zvláštní část...*, s. 178 - 179.

⁶⁸ Univerzita Palackého v Olomouci. *O univerzitě* [online]. upol.cz, [cit. 5. února 2015]. Dostupné na <<http://www.upol.cz/o-univerzite/>>.

⁶⁹ KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007, s. 364.

3. Veřejná vysoká škola a její samosprávná působnost

V této kapitole se zaměříme na vysokoškolskou samosprávu na veřejné VŠ. Samosprávná působnost náleží orgánům veřejné VŠ, v případě členění na fakulty náleží toto právo i jim. Zákon o VŠ vymezuje veřejným VŠ poměrně širokou oblast samosprávné působnosti, do které patří zejména správa vnitřní organizace, určování počtu přijímaných uchazečů, podmínky pro přijetí ke studiu a stanovení výše poplatků spojených se studiem. Vysoká škola také v rámci samosprávy tvoří a uskutečňuje studijní programy, organizaci studia, zaměřuje a organizuje vědeckou, výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou a další tvůrčí činnost. Má pravomoc rozhodovat o právech a povinnostech studentů, je kompetentní v pracovněprávních vztazích a v určování počtu akademických pracovníků a ostatních zaměstnanců. Dále v rámci samosprávné působnosti má právo konat habilitační řízení a řízení ke jmenování profesorem, řídit hospodaření vysoké školy, nakládat s jejím majetkem v souladu se zvláštními předpisy, spolupracovat s jinými vysokými školami a právníky osobami a soustředit se také na zahraniční styky. V neposlední řadě je oprávněná k ustavování samosprávných akademických orgánů vysoké školy, pokud tento zákon nestanoví jinak. Všechny tyto samosprávné záležitosti si veřejná VŠ upraví ve svých vnitřních předpisech.⁷⁰

Státní orgány mají v některých případech oprávnění zasahovat do samosprávné působnosti a činnosti vysoké školy, ale jen na základě a v mezích zákona a způsobem stanoveným zákonem.⁷¹

Samosprávě na veřejné VŠ jsou podrobeni příslušníci akademické obce, tzn. akademičtí pracovníci, kterými jsou zaměstnanci vysoké školy, kteří vykonávají jak pedagogickou, vědeckou, výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou a další tvůrčí činnost (profesoři, docenti, asistenti, odborní asistenti, lektori, výzkumní a vývojoví pracovníci podílející na pedagogické činnosti) a studenti.⁷² Akademická obec se realizuje prostřednictvím svých zvolených akademických orgánů, mezi které patří:

- akademický senát
- rektor
- vědecká rada nebo umělecká rada nebo na neuniverzitní vysoké škole akademická rada (dále jen "vědecká rada"),

⁷⁰ Bliže § 6 zákona o VŠ.

⁷¹ Tamtéž.

⁷² GADASOVÁ, Dalimila In SLÁDEČEK: *Správní právo – zvláštní část...*, s. 184 - 185.

- disciplinární komise⁷³

Veřejné vysoké školy náleží i další orgány, avšak nesamosprávné, do kterých řadíme správní radu a kvestora veřejné VŠ.⁷⁴

3.1 Samosprávné orgány

Akademický senát je samosprávným zastupitelským akademickým orgánem, který je sestaven z příslušníků akademické obce. Zákon o VŠ taxativně stanoví nejnižší možný počet členů tohoto orgánu na jedenáct. Nejméně jedna třetina a maximálně jedna polovina musí být zastoupena z řad studentů, ostatními členy jsou potom akademičtí pracovníci.⁷⁵

Členové tohoto zastupitelského orgánu jsou odděleně (ze svých řad) voleni příslušníky akademické obce veřejné VŠ. Volby jsou přímé a tajné a funkční období je nejvýše tříleté. Členem tohoto senátu se nemůže stát rektor, prorektor, děkan a proděkan. V případě, že akademický senát nekoná činnost, která náleží do jeho působnosti po dobu šesti měsíců, funkční období všech členů zaniká. Nejpozději do třiceti dnů posléze rektor vyhlásí nové volby.⁷⁶

Všechny bližší podmínky si stanoví sama veřejná VŠ ve svých vnitřních předpisech. Jsou to zejména bližší podmínky pro volbu do senátu, počet členů, způsob volby členů a předsedy senátu, orgány akademického senátu a jejich ustavování, důvody zániku členství či neslučitelnost funkcí v akademickém senátu s výkonem jiných funkcí. Vnitřní předpis veřejné VŠ může vymezit též podmínky, kdy členství studenta, který se dostal na bezprostředně navazující studijní program, nezaniká.⁷⁷

Akademický senát projednává záležitosti mu svěřené na zasedáních, která jsou veřejně přístupná. Rektor (prorektor) má právo na zasedání vystoupit kdykoliv o to požádá a na jeho žádost je předseda akademického senátu povinen svolat mimořádné zasedání.⁷⁸

Akademický senát má řadu pravomocí, které stanoví zákon o VŠ. Stanoví případy, v kterých akademický senát v rámci své působnosti rozhoduje a případy ke kterým se pouze vyjadřuje. Akademický senát má pravomoc:

- rozhodovat na návrh rektora o zřízení, sloučení, splynutí, rozdělení nebo zrušení součástí vysoké školy, na základě souhlasného vyjádření orgánů nebo osob

⁷³ Viz § 7 zákona o VŠ.

⁷⁴ Srov. § 7 tamtéž.

⁷⁵ Viz § 8 odst. 1 tamtéž.

⁷⁶ Blíže § 8 tamtéž.

⁷⁷ GADASOVÁ, Dalimila In SLÁDEČEK: *Správní právo – zvláštní část...*, s. 191 - 192.

⁷⁸ Viz § 8 odst. 4 zákona o VŠ.

stanovených statutem jako vedoucí zaměstnanci vysoké školy. Má kompetenci také rozhodovat o zřízení nebo zrušení společných pracovišť součástí vysoké školy,

- na návrh rektora nebo na základě postoupení předpisu akademickým senátem fakulty má právo schvalovat vnitřní předpisy vysoké školy a jejich součástí,
- schvalovat rozpočet vysoké školy předložený rektorem a kontrolovat využívání finančních prostředků vysoké školy,
- schvalovat výroční zprávu o činnosti a výroční zprávu o hospodaření vysoké školy předloženou rektorem,
- schvalovat hodnocení činnosti vysoké školy předložené rektorem,
- schvalovat návrh rektora na jmenování a odvolání členů vědecké rady a disciplinární komise veřejné VŠ,
- schvalovat podmínky pro přijetí ke studiu ve studijních programech, které se neuskutečňují na fakultách,
- usnášet se k návrhu na jmenování rektora, popřípadě navrhuje jeho odvolání z funkce,
- schvalovat dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké nebo další tvůrčí činnosti veřejné VŠ a provádět jeho každoroční aktualizaci po projednání ve vědecké radě,
- na návrh rektora zrušit vnitřní předpis, rozhodnutí nebo jiný úkon orgánu součástí veřejné VŠ anebo pozastaví jeho účinnost, pokud je tento vnitřní předpis, rozhodnutí nebo úkon v rozporu se zvláštními předpisy nebo vnitřními předpisy veřejné VŠ.⁷⁹

Další činnost akademického senátu souvisí s **právem vyjadřovat se** k návrhům studijních programů, které se neuskutečňují na fakultách, k rektorovu záměru jmenovat nebo odvolat prorektory. Vyjadřuje se k některým podnětům a stanoviskům správní rady veřejné VŠ a k taktéž právním úkonům, které vyžadují její souhlas.⁸⁰

O návrhu na jmenování rektora se akademický senát veřejné VŠ usnáší tajným hlasováním. Návrh na jmenování rektora je přijat vyslovením nadpoloviční většiny všech členů akademického senátu veřejné VŠ. Podobně je to s návrhem na jeho odvolání – ten je přijat, jestliže se pro něj vyslovily nejméně tři pětiny všech členů akademického senátu.⁸¹

V čele celé veřejné VŠ stojí **rektor**, kterého jmenuje (odvolává) prezident na návrh akademického senátu, který je podáván prostřednictvím ministra školství. Jeho funkční

⁷⁹ Viz §9 odst. 1 zákona o VŠ.

⁸⁰ Blíže § 9 odst. 2 a §15 tamtéž.

⁸¹ Viz §9 odst. 3 tamtéž.

období je stanoveno na dobu čtyř let. Tatáž osoba může tuto funkci vykonávat pouze dvě bezprostředně po sobě jdoucí funkční období.⁸²

Rektor zastupuje veřejnou VŠ navenek, jedná a rozhoduje za ni, pokud zákon nestanoví jinak. Ve věcech, které stanoví zvláštní předpis, plní funkci statutárního orgánu. Můžeme tedy říct, že rektor je kompetentní ke všem záležitostem, které zákon o VŠ nesvěřil orgánu jinému. Rektor dostává příslušnou mzdu stanovenou rektorem. Rektor si jmenuje (odvolá) **prorektory**, kteří ho zastupují v jím stanoveném rozsahu. Rektor jmenuje a odvolává děkana fakulty na návrh akademického senátu.⁸³ Rektor není povinen jmenovat každého navrženého děkana. Rozhodnutí o jmenování děkana fakulty je aktem řízení vysoké školy a jejích součástí, v takovém případě je to úkon pracovněprávní a nelze na něj vztahovat přezkoumatelnost správního soudnictví.⁸⁴

Dalším samosprávným orgánem náležící veřejné VŠ je **vědecká rada**, kterou jmenuje a odvolává rektor, který stojí také v jejím čele jako předseda. Členy této rady jsou významní představitelé oborů, v nichž veřejná VŠ uskutečňuje vzdělávací, vědeckou, výzkumnou a uměleckou činnost a přispívají tak k rozvoji a kvalitě vysokoškolského vzdělávání. Nejméně však jedna třetina musí být z odborníků mimo akademickou obec veřejné VŠ, aby byla zaručena objektivnost. Na umělecké veřejné VŠ má tato rada název umělecká, na neuniverzitní je její název rada akademická.⁸⁵

Vědecká rada projednává dlouhodobý záměr veřejné VŠ, vyjadřuje se k otázkám předložené rektorem, schvaluje studijní programy (pokud to nenáleží do působnosti vědecké či umělecké rady fakulty) a garantuje tak jejich odbornou kvalitu. Náleží jí pravomoc k vykonávání habilitačního řízení a řízení ke jmenování profesorem, a to v rozsahu stanoveném tímto zákonem.⁸⁶

Posledním samosprávným orgánem veřejné VŠ je **disciplinární komise**, která se skládá z členů akademické obce a její funkční období je maximálně dvouleté. Představitel disciplinární komise i jejího předsedu jmenuje rektor a minimálně polovina této komise musí být tvořena z řad studentů. Disciplinární komise veřejné VŠ se nezřizuje, pokud studující podléhají disciplinární pravomoci v rámci příslušných fakult. Pokud zřízena je, projednává přestupky studentů veřejné VŠ a předkládá návrh na rozhodnutí rektorovi. Disciplinární

⁸² Viz §10 zákona o VŠ.

⁸³ Blíže §10 a §28 tamtéž.

⁸⁴ BARTOŇ, Michal, DIENSTBIER, Filip. Může rektor vysoké školy odmítnout jmenovat děkana fakulty? Úvaha k právní povaze jmenovacích aktů rektorů vysokých škol. *Právní rozhledy*, 2009, roč. 17., č. 9, s. 328-334.

⁸⁵ Viz §11 zákona o VŠ.

⁸⁶ Viz §12 tamtéž.

přestupek je definován jako „*zaviněné porušení povinností stanovených právními předpisy nebo vnitřními předpisy vysoké školy a jejich součástí.*“⁸⁷ Za disciplinární přestupek může být uložena **sankce** – napomenutí, podmíněné vyloučení ze studia se stanovením lhůty a podmínek k osvědčení a vyloučení ze studia - od které se může upustit v případě, kdy samotné projednání disciplinárního přestupku vede k nápravě.⁸⁸ Avšak samotný zákon nespécifikuje skutkové podstaty disciplinárních přestupků a ponechává tak vysokým školám relativně široký prostor pro posouzení, která jednání budou považována jako disciplinární přestupek. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu je třeba klást důraz na formulaci skutkové podstaty, jelikož ta je zásadní pro určení skutečností, která se v řízení budou prokazovat.⁸⁹

Zákon o VŠ umožňuje v případech stanovených zákonem omezit nebo odejmout výkon působnosti orgánu veřejné VŠ či její části.⁹⁰ Při rozhodování o tomto omezení či odnětí musí vycházet ze závažnosti nedostatků a také z povahy a rozsahu způsobené nebo hrozící újmy. V případě omezení se provede takové, které je potřebné ke zjednání nápravy. Nevylučuje-li to povaha věci, Ministerstvo školství má povinnost upozornit veřejnou VŠ na tyto skutečnosti a vyzvat ji, aby v přiměřené lhůtě zjednala nápravu. V případě, že se takovéto opatření týká veřejné VŠ jako celku přechází činnost těchto orgánu na Ministerstvo školství nebo na jinou veřejnou VŠ, kterou tímto výkonem pověří (po vzájemné dohodě). V případě opatření, které se vztahuje na součásti veřejné VŠ, přechází tato kompetence na rektora té veřejné VŠ. Ministerstvo školství přijaté opatření zruší, jestliže pominou důvody, které vedly k jeho ustanovení.⁹¹

Samosprávné orgány fakulty mají obdobnou úlohu a postavení jako orgány u veřejné VŠ. Jsou jimi akademický senát fakulty, děkan – který vykonává funkci srovnatelnou funkci rektora veřejné VŠ, vědecká rada fakulty a disciplinární komise. Mezi další orgány patří tajemník, který plní úlohu kvestora na úrovni fakulty. Správní rada

⁸⁷ Viz § 64 zákona o VŠ.

⁸⁸ Viz § 65 tamtéž.

⁸⁹ Blíže rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 9. 2011, sp. zn.: 8 As 41/2010-110.

⁹⁰ § 38 odst. 1 zákona o VŠ:

„a) *neustavila některý ze svých samosprávných orgánů,*

b) *nepřijala vnitřní předpisy, které je povinna podle tohoto zákona přijmout,*

c) *nemá akreditován žádný studijní program nebo má pozastavenou akreditaci všech studijních programů,*

d) *vykazuje ve svém hospodaření závažné nedostatky ohrožující plnění jejich úkolů, nebo*

e) *závažným způsobem porušuje povinnosti stanovené tímto zákonem.“*

⁹¹ Viz § 38 tamtéž.

na fakultách zřízena není. Tyto orgány rozhodují a jednají jménem veřejné VŠ ve věcech, které jim zákon vymezil. Rozhodují též o věcech, které jim svěřil statut veřejné VŠ.⁹²

3.2 Vnitřní předpisy

Veřejná VŠ je oprávněna vydávat vnitřní předpisy, které jsou vyjádřením její samostatnosti. Jako vnitřní předpisy veřejné vysoké školy můžeme označit všechny dokumenty, které upravují její vnitřní záležitosti.⁹³

Vnitřní předpisy řadíme do aktů abstraktních s normativním charakterem, obvykle označovány jako interní instrukce, pokyny, směrnice, apod.⁹⁴ Vzhledem k tomu, že vnitřní předpisy nejsou obecně závazné, nejsou pramenem práva, ale i přes tuto skutečnost jsou pro adresáty závazné. Adresáty jsou pouze příslušníci akademické obce veřejné VŠ (fakulty). Hlavní podmínkou je vázanost zákony a jinými právními předpisy.⁹⁵

Vztah právních předpisů a statutu veřejné VŠ je lehce rozdílný od vztahu s vnitřním předpisem. Vztah mezi statutárním předpisem veřejné VŠ (statutem) a právním předpisem tkví v zákonném vymezení náležitostí, které statut musí obsahovat. Vztah mezi statutem veřejné VŠ a právním předpisem spočívá v zákonném pověření nositele vysokoškolské samosprávy, který provede zákon o VŠ do formy statutárního předpisu.⁹⁶ Zatímco vnitřní předpisy nemají přesně vymezený obsah. Podmínkou pro ně znamená být obsahově v souladu s právními předpisy a v jejich mezích.⁹⁷

Za porušení vnitřních předpisů může být student postížen disciplinárním přestupkem v disciplinárním řízení. Disciplinární přestupek může znamenat až vyloučení ze studia. Akademičtí pracovníci nepodléhající této odpovědnosti, tu jim upravuje pracovně-právní předpis.⁹⁸

V případě veřejné VŠ, zákon taxativně stanoví, které vnitřní předpisy je povinna každá veřejná VŠ předložit k registraci.

⁹² JURNÍKOVÁ: *Správní právo – zvláštní část*..., s. 180.

⁹³ Blíže § 6 zákona o VŠ, který stanovuje, že vymezenou samosprávnou působnost, konkrétně organizaci, činnost a postavení členů akademické obce si veřejná vysoká škola upraví ve svých vnitřních předpisech.

⁹⁴ PRŮCHA: *Správní právo: Obecná část*..., s. 275.

⁹⁵ Tamtéž s. 276.

⁹⁶ Např. § 17 a § 36 zákona o VŠ.

⁹⁷ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo – obecná část*. 8. Vydání. Praha C. H. Beck, 2012, s. 188 - 191.

⁹⁸ KOUDELKA, Zdeněk. *Právní předpisy samosprávy*. 2. aktualizované a přepracované vydání. Praha: Linde, 2008, s. 346.

Těmito **obligatorními vnitřními předpisy** jsou:

- statut veřejné vysoké školy⁹⁹
- volební a jednací řád akademického senátu veřejné vysoké školy
- vnitřní mzdový předpis
- jednací řád vědecké rady veřejné vysoké školy
- řád výběrového řízení pro obsazování míst akademických pracovníků
- studijní a zkušební řád
- stipendijní řád
- disciplinární řád pro studenty

a předpisy další, pokud tak stanoví statut veřejné vysoké školy.¹⁰⁰

Fakulta, jakožto součást veřejné VŠ, je oprávněna vydávat své vnitřní předpisy, které stanoví záležitosti fakulty spadající do její samosprávné působnosti a její vztah k veřejné vysoké škole, pokud nejsou upraveny zákonem. Do vnitřních předpisů fakulty řadíme statut fakulty, volební a jednací řád akademického senátu fakulty, jednací řád vědecké rady fakulty, disciplinární řád pro studenty, další předpisy, pokud tak stanoví statut fakulty. Pro vymezení obsahu pro statut fakulty se použije přiměřeně povinný obsah statutu veřejné VŠ. V případě teologických fakult, vnitřní předpisy nejdříve podléhají schválení příslušnou církví nebo náboženskou společností, pokud je povinnost schválení zakotvena ve vnitřních předpisech této církve nebo náboženské společnosti. Po tomto aktu se mohou předložit ke schválení akademickým senátem.¹⁰¹

Vnitřní předpisy veřejné VŠ a jejich fakult schvaluje akademický senát VŠ. Rozdíl je ten, že v případě vnitřních předpisů fakulty je tento senát schvaluje na návrh akademického senátu fakulty. Aby tyto předpisy nabyly platnosti, musí nejdříve projít registrací u Ministerstva školství. Žádost o registraci je postoupena ministerstvu rektorem. Ministerstvo školství rozhodne o registraci do 90 dnů od zahájení řízení. Pokud žádosti vyhoví, rozhodnutí o registraci vyznačí na stejnopisu registrovaného vnitřního předpisu. Tímto aktem nabude vnitřní předpis platnosti. V případě odmítnutí registrace, ministerstvo vydá správní akt –

⁹⁹ Blíže § 17 odst. 2 zákona o VŠ stanoví, co statut veřejné vysoké školy musí obsahovat, zejména: „název, sídlo a typ vysoké školy, právní předchůdce, podmínky pro přijetí ke studiu a způsob podávání přihlášek, podmínky studia cizinců, vymezení obsahu, podmínek a četnosti hodnocení činnosti vysoké školy, organizační strukturu, ustanovení o poplatcích spojených se studiem, pravidla pro užívání akademických insignií a pro konání akademických obřadů, pravidla hospodaření veřejné vysoké školy.“

¹⁰⁰ Viz § 17 odst. 1 tamtéž.

¹⁰¹ Blíže § 33 tamtéž.

rozhodnutí. Zamítnutí lze jen z důvodu, kdyby vnitřní předpis odporoval zákonu nebo jinému právnímu předpisu. Registraci podléhají i změny vnitřních předpisů.¹⁰²

3.3 Hospodaření a majetkové záležitosti

K samosprávnému charakteru veřejné VŠ neodmyslitelně patří i její ekonomická autonomie. Veřejná VŠ hospodaří podle **rozpočtu**, který sestavuje na každý kalendářní rok. Ze zákona tento rozpočet nesmí být deficitní.¹⁰³ Finanční zdroje do rozpočtu veřejné VŠ putují především ze **státních příspěvků**, na kterých z velké části její činnost závisí. Na příspěvek ze státního rozpočtu na vzdělávací, vědeckou, výzkumnou, vývojovou, uměleckou nebo další tvůrčí činnost (dále jen vzdělávací a jiná činnost) má nárok každá veřejná VŠ. O poskytnutí příspěvku a jeho výši rozhoduje ministerstvo na základě žádosti veřejné VŠ. Výši příspěvku potom stanoví na základě typu a finanční náročnosti akreditovaných studijních programů a programů celoživotního vzdělávání, počet studentů, dosažené výsledky ve vzdělávací a jiné činnosti, její náročnosti, dlouhodobý záměr veřejné VŠ, dlouhodobý záměr vzdělávací a jiné činnosti a jeho každoroční aktualizace.¹⁰⁴ Stát neručí za závazky veřejné VŠ, nicméně za účelné využívání příspěvků, dotací, za řádné vypořádání dotací se státním rozpočtem a za řádné hospodaření veřejné VŠ rektor zodpovídá ministru školství.¹⁰⁵

Dalšími příjmy do vysokoškolského rozpočtu jsou zejména *„dotace ze státního rozpočtu, jiné příjmy nebo jiné příspěvky ze státního rozpočtu, ze státních fondů, z Národního fondu a z rozpočtu krajů a obcí, podpora výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků podle zvláštního právního předpisu, poplatky spojené se studiem, výnosy z majetku, výnosy z doplňkové činnosti a příjmy z darů a dědictví“*.¹⁰⁶ Prostředky tohoto rozpočtu se smí užívat na financování činností, ke kterým byla veřejná VŠ zřízena, a také na financování doplňkové činnosti.

Veřejná VŠ si zřizuje **fondy**, z nichž většinu vytváří ze zisku, není-li stanoveno jinak. Takto zdaněné zisky do nich může vkládat a rozdělovat až po uhrazení případných ztrát z minulých období. Mezi fondy patří rezervní fond, fond reprodukce investičního majetku, stipendijní fond, fond provozních prostředků, fond odměn, sociální fond. Mimo ně stojí fond účelově určených prostředků, který veřejná VŠ smí zužitkovat, pouze k účelům ke kterým jí

¹⁰² Blíže § 36 zákona o VŠ.

¹⁰³ Viz § 18 odst. 1 tamtéž.

¹⁰⁴ Viz § 18 odst. 3 tamtéž.

¹⁰⁵ Viz § 20 tamtéž.

¹⁰⁶ JURNÍKOVÁ: *Správní právo – zvláštní část*..., s. 175 – 176.

byly poskytnuty. Podmínky, které určují tvorbu a čerpání těchto fondů upravují vnitřní předpisy.¹⁰⁷

Veřejná vysoká škola vlastní **majetek**, který je nezbytný pro realizaci činností, ke kterým byla zřízena. Majetek může užívat pouze k plnění úkolů ke vzdělávací a jiné činnosti, rovněž k její doplňkové činnosti ze zákonně stanovených podmínek. Doplňková činnost se dle zákona o VŠ rozumí za úplatu vykonávaná činnost, která navazuje na vzdělávací a jinou činnost nebo činnost sloužící k účinnějšímu využití lidských zdrojů a majetku. Taková činnost nesmí ohrozit kvalitu, rozsah a dostupnost hlavní činnosti veřejné VŠ.¹⁰⁸ Majetkem jsou myšleny věci, byty, nebytové prostory, práva a jiné majetkové hodnoty. Rozhodovat, jak bude nakládáno s majetkem, je v kompetenci rektora (na základě zákona nebo po předchozím souhlasu správní rady) nebo orgánů veřejné VŠ uvedené v jejím statutu.¹⁰⁹ Zákon rovněž stanoví, k jaké hospodářské činnosti není veřejná VŠ oprávněna.¹¹⁰

Se studiem na veřejné VŠ souvisí i **poplatky**. Základem pro stanovení těchto poplatků je 5% z průměrné částky připadajícího na studenta z celkových neinvestičních výdajů poskytnutých ministerstvem školství v kalendářním roce. Tento základ oznámí ministerstvo do konce ledna kalendářního roku a ten pak platí pro akademický rok započatý v tomto kalendářním roce. Pro výpočet základu jsou potřebné údaje za uplynulý kalendářní rok. Tyto poplatky jsou příjmem stipendijních fondů (s výjimkou poplatku za studium v cizím jazyce). Statut veřejné VŠ stanoví výši, formu placení a splatnost těchto poplatků.¹¹¹ Mezi druhy poplatků za studium řadíme:

- poplatky za úkony související s přijímacím řízením (mohou být nastaveny maximálně na 20 % základu)
- poplatek za studium studijního programu, který trvá déle, než je standardní doba zvětšená o jeden rok pro bakalářský a magisterský obor (maximálně jeden a půl násobek základu za každých dalších započatých 6 měsíců studia)
- poplatek za studium absolventa bakalářského nebo magisterského programu, který studuje další bakalářský či magisterský program (maximálně stanovený základ ministerstvem za každý další započatý jeden rok studia)
- poplatek za studium v cizím jazyce (výše není zákonem omezena)¹¹²

¹⁰⁷ Blíže § 18 zákona o VŠ.

¹⁰⁸ Viz § 20 odst. 2 tamtéž.

¹⁰⁹ JURNÍKOVÁ: *Správní právo – zvláštní část*..., s. 176.

¹¹⁰ Blíže § 20 odst. 3 zákona o VŠ.

¹¹¹ Blíže § 58 tamtéž.

¹¹² Viz § 58 tamtéž.

4. Aplikace samosprávných orgánů na Univerzitu Palackého v Olomouci

Na úvod této kapitoly bych Vás s univerzitou ráda stručně seznámila. Univerzita Palackého v Olomouci je veřejná vysoká škola univerzitního typu, která vznikla roku 1573. Zákonem č. 35/1946 Sb., o obnovení univerzity v Olomouci, byla Prozatímním Národním shromážděním republiky Československé obnovena v plném rozsahu jako československá státní univerzita v Olomouci s fakultami Cyrilo-metodějskou fakultou bohosloveckou, právnickou, lékařskou a filozofickou. Tento zákon zavedl její název jako *Univerzita Palackého*. Dalšími přijatými zákony byl poté tento název změněn doplněním o slova *v Olomouci*. V souladu s vysokoškolským zákonem v dnešní době užívá název *Univerzita Palackého v Olomouci* (dále jen UP) a člení se na osm fakult (právnícká, lékařská, filozofická, cyrilo-metodějská teologická, pedagogická, přírodovědecká, fakulta tělesné kultury a fakulta zdravotnických věd). Její sídlo je Křížkovského 8 v Olomouci.¹¹³

Činnost samosprávných orgánů je vázána na obecně závazné právní předpisy, Statutem UP a ostatními vnitřními předpisy UP, fakult a dalších součástí UP. Jestliže orgán poruší tyto právní předpisy svým rozhodnutím, je povinen uskutečnit všechna dostupná opatření k nápravě. Tyto orgány při uskutečňování své působnosti (zejména při rozhodování), dbají o naplňování jejího poslání.¹¹⁴

4.1 Akademický senát Univerzity Palackého v Olomouci

Akademický senát Univerzity Palackého v Olomouci (dále jen senát) má právní postavení a působnost vymezenou v zákoně.¹¹⁵ V současné době má tento samosprávný orgán 24 členů a funkční období trvá od roku 2014 do 2017.¹¹⁶

Členství v tomto samosprávném orgánu vzniká volbou. Volby se konají v časovém rozpětí 75 až 30 dnů před končícím funkčním obdobím senátu. Ten je vyhlášen usnesením minimálně 120 dnů před koncem svého funkčního období. Pokud se tak nestane, učiní tak rektor bez zbytečného odkladu, svým rozhodnutím. Usnesení nebo rozhodnutí rektora o vyhlášení voleb se zveřejňuje na úřední desce UP a úředních deskách fakult bez zbytečného odkladu po jeho přijetí.¹¹⁷

¹¹³ Čl. 1 Statutu Univerzity Palackého v Olomouci ze dne 11. listopadu 2014 (dále jen Statut UP).

¹¹⁴ Čl. 6 Statutu UP.

¹¹⁵ Viz § 8 - 9 zákona o VŠ.

¹¹⁶ Univerzita Palackého v Olomouci. *Univerzitní orgány – akademický senát* [online]. upol.cz, [cit. 18. února 2015]. Dostupné na <<http://www.upol.cz/univerzitni-organy/akademicky-senat/>>.

¹¹⁷ Čl. 2 Volebního a jednacího řádu Akademického senátu Univerzity Palackého v Olomouci ze dne 18. dubna 2014 (dále jen Volební a jednací řád Akademického senátu UP).

Pro konání voleb se zřizují **hlavní volební komise a dílčí volební komise**. Dílčí volební komise, která se vytváří na každé fakultě, volí senáty fakult minimálně 90 dní před uplynutím jejího funkčního období. Návrh na člena může podat každý člen akademické obce fakulty. Hlavní volební komise je pak tvořena z předsedů dílčích volebních komisí a má za úkol koordinovat a kontrolovat celkový průběh voleb. Předsedu a místopředsedu hlavní volební komise zvolí senát z těchto členů.¹¹⁸

Kandidátem na senátora může být student či akademický pracovník příslušné akademické obce fakulty. Návrh na kandidáta (kandidáty) podává člen akademické obce příslušné fakulty a předkládá se předsedovi dílčí volební komise, který zajistí písemné souhlasy kandidátů s kandidaturou. Návrh musí obsahovat písemnou formu a stanovené náležitosti.¹¹⁹

Skutečný akt volby je proveden ve volební místnosti, která je řádně označená a vybavená a jsou v ní přítomni alespoň dva členové z dílčí volební komise. Každý volič je oprávněn hlasovat pouze jednou. Svého kandidáta zakroužkuje a vhodí do volební schránky. Poslední volební den volby skončí a volební komise vyhotoví zápis o výsledku hlasování ve volebním místě ve dvou vyhotoveních, které podepíše každý člen volební komise. Jeden z těchto stejnopisů se zasílá předsedovi hlavní volební komise, den následující po dni ukončení voleb. V průběhu voleb se mohou uskutečnit též doplňkové volby nebo se volby mohou opakovat z důvodů pochybení, a to buď na celé univerzitě, anebo fakultě.

Volbou jsou zvoleni z každé fakulty dva senátoři z řad akademických pracovníků a jeden z řad studentů. Senát je sestaven hlavní volební komisí novým obsazením na základě zápisů dílčích volebních komisí. O celkovém průběhu voleb také vypracuje závěrečnou zprávu, kterou předloží stávajícímu senátu. Skutečnost, že kandidát byl zvolen, oznámí předseda hlavní volební komise nebo člen jím pověřený na prvním zasedání nově zvoleného senátu. Zvoleným kandidátům hlavní volební komise vyhotoví osvědčení.¹²⁰

Mandát senátorů vzniká prvním dnem funkčního období zvoleného senátu. Funkční období je tříleté a začíná běžet den následující po dni ukončení předchozího funkčního období senátu. Nicméně funkční období může skončit i dříve, v případě, že tento orgán nekoná svou

¹¹⁸ Viz čl. 3 Volebního a jednacího řádu Akademického senátu UP.

¹¹⁹ Na základě čl. 5 odst. 3 Volebního a jednacího řádu Akademického senátu UP:

„Písemný návrh jednoho nebo více kandidátů předložený předsedovi dílčí volební komise obsahuje zejména:

a) u akademického pracovníka jméno a příjmení, rok narození a pracoviště,

b) u studenta jméno a příjmení, rok narození, studijní obor, studijní program a ročník, v němž je v době konání voleb na fakultě zapsán.“

¹²⁰ Srov. čl. 11 tamtéž.

činnost po dobu šesti měsíců.¹²¹ Funkce senátora je neslučitelná s funkcí prorektora, rektora, děkana a proděkana. Členství a výkon mandátu je nezastupitelný a každý ze senátorů odpovídá ze své funkce akademické obci. Členové jsou ve své funkci vázáni pouze obecně závaznými právními předpisy, vnitřními předpisy upravujícími činnost senátu, vlastním svědomím a jsou povinni dbát zájmů UP jako celku. Příkazy nebo usnesení samosprávných akademických orgánů fakult UP vázáni nejsou. Je stanoven, v jakých případech mandát zaniká.¹²²

Senát si stanoví své **orgány** – předsedu, místopředsedu a komise. Předseda stojící v čele senátu a jeden místopředseda, jsou voleni z řad senátorů - akademických pracovníků UP. Druhý z nich je volen z řad senátorů - studentů.¹²³

Senát si může zřizovat pro svou činnost výše uvedené orgány - **komise**, které jsou iniciačními a kontrolními orgány senátu v jednotlivých oblastech jeho působnosti. Trvale si senát zřizuje Legislativní a Ekonomickou komisi. Další komise (na dobu určitou) si může zřizovat kdykoliv během svého funkčního období. V čele komise stojí předseda a členové jsou příslušníci akademické obce či další odborníci na problematiku, kterou se tento orgán zabývá. Tento samosprávný orgán má právo na seznámení se závěry jednání a usneseními ostatních orgánů UP.¹²⁴

První zasedání se koná nejpozději do 14 dnů od začátku funkčního období senátu a je řízeno jejím předsedou, pokud není přítomen Volební a jednací řád Akademického senátu stanoví, kdo rektora zastoupí.¹²⁵ **Řádné (příští) zasedání** senátu a jeho termín, místo konání a návrh programu je stanoveno usnesením na konci konaného zasedání. Tento program vychází ze zákonů, statutu, předchozích usnesení a dalších návrhů. Předsedou akademického senátu může být svoláno i **mimořádné zasedání** na základě žádosti rektora, předsedy akademického senátu fakulty na základě usnesení akademického senátu fakulty nebo alespoň jedné třetiny senátorů akademického senátu. Předmětem zasedání mohou být záležitosti týkající se

¹²¹ Viz § 9 zákona o VŠ.

¹²² Na základě § 8 zákona o VŠ, Volební a jednací řád Akademického senátu UP stanoví, že mandát senátora zaniká:

„a) dnem doručení písemné rezignace senátora předsedovi AS UP, v němž současně oznámí, zda hodlá nebo nehodlá zůstat náhradníkem,

b) dnem zániku členství v akademické obci fakulty, za kterou byl zvolen, nedojde-li k použití čl. 14a,

c) skončením funkčního období AS UP,

d) dnem jmenování do funkce, jež je neslučitelná s členstvím v AS UP.“

¹²³ Blíže čl. 16 Volebního a jednacího řádu Akademického senátu UP.

¹²⁴ Blíže čl. 17 tamtéž.

¹²⁵ Blíže čl. 18 odst. 8 tamtéž.

důležitých zájmů UP a nesnesou odkladu do nejbližšího řádného zasedání senátu. Takové zasedání se koná nejpozději 14 dnů od obdržení žádosti.¹²⁶

Vůle senátu se projevuje **usnesením**. Senát je usnášeníschopný, jsou-li přítomny nejméně tři pětiny všech senátorů. Pokud tak není, předseda zasedání ukončí a stanoví nový termín zasedání, nejpozději 14 dnů od této skutečnosti. Z každého zasedání se provádí zápis, který se ihned po jeho ukončení zveřejní. Před blížícím se hlasováním v průběhu zasedání předseda upozorní všechny senátory. Každý předložený návrh je odhlasován zvlášť. Hlasuje se veřejně - zvednutím ruky nebo tajně - prostřednictvím hlasovacích zařízení. Senátoři mohou vznášet námitky proti průběhu hlasování. O námitce rozhodne senát bez rozpravy a pokud je senátorům vyhověno, musí se hlasování opakovat. Z každého zasedání se provádí zápis, který se ihned po jeho ukončení zveřejní.¹²⁷

Všechny podrobnosti pro volbu senátorů, předsedy senátu, ustavování orgánů senátu, pravidla pro zasedání a jednání senátu, schvalování vnitřních předpisů, rozpočtu a všechny další náležitosti stanovuje Volební a jednací řád Akademického senátu UP.¹²⁸

4.2 Rektor Univerzity Palackého v Olomouci

Hlavní úlohu v ustanovení rektora UP (dále jen rektor) do funkce hraje **senát**, který se usnáší k návrhu na jeho jmenování. Minimálně tři měsíce před koncem funkčního období stávajícího rektora, senát usnesením zahájí řízení o návrhu na jmenování rektorem a tuto informaci uveřejní na úřední desce UP, fakult a jiným vhodným způsobem. Senát pro tento akt zvolí tajnou volbou speciální komisi. Komise je tříčlenná a jeden člen musí být z řad studentů. Členství jim zaniká přijetím kandidatury na funkci rektora. Právo podávat návrh kandidáta na rektora má každý člen akademické obce. Z těchto návrhů prvně komise vybere možné kandidáty, kteří splňují náležitosti podle právních předpisů. Následně komise vytvoří seznam kandidátů na tento post.¹²⁹

K přijetí usnesení o návrhu na jmenování rektorem v prvním kole je nutná nadpoloviční většina hlasů všech senátorů. V případě neúspěchu se uskuteční druhé kolo voleb, kam postupují dva kandidáti s nejvyšším počtem hlasů. Pokud i v druhém kole nastane situace, že se senát neusnesl, je vyhlášeno třetí kolo. Pokud se třetí kolo stejně tak nezdaří, vyhlásí senát opakované řízení o návrhu na jmenování rektorem.¹³⁰

¹²⁶ Viz čl. 18 Volebního a jednacího řádu Akademického senátu UP.

¹²⁷ Blíže čl. 18 – 20 tamtéž.

¹²⁸ Blíže Volební a jednací řád Akademického senátu UP.

¹²⁹ Blíže čl. 37 tamtéž.

¹³⁰ Viz čl. 37 odst. 8 -11 tamtéž.

Jestliže je návrh přijat, předseda senátu po ověření tohoto usnesení bezodkladně oznámí výsledek příslušnému kandidátovi, zajistí vyhotovení zápisu o provedeném řízení a postoupí tento návrh prostřednictvím ministra školství prezidentovi ČR, aby příslušného kandidáta mohl jmenovat rektorem.¹³¹

Senát je stejně tak oprávněn na **odvolání** rektora a to může podat senátor samostatně nebo ve spojení s dalšími senátory. Druhá možnost je podání předsedou akademického senátu fakulty. Tento návrh musí být písemný, odůvodněný, musí obsahovat označení, podpisy osob a příslušné náležitosti. Na to senát rozhoduje o přípustnosti návrhu. Pokud je shledán jako přípustný, uskuteční se na nejbližším řádném zasedání senátu vlastní projednání návrhu. Rektor je oprávněn se vyjádřit k zdůvodnění a požadovat bližší vysvětlení k projednávané věci. Návrh na odvolání rektora je akceptován, jestliže se k němu vyslovila nejméně tří - pětinová většina všech členů senátu. Usnesení o přijatém návrhu poté předseda senátu postoupí ministrovi, který tuto žádost předloží prezidentovi ČR. Funkční období rektora končí dnem, který stanoví prezident ve svém rozhodnutí, pokud takový den nevyznačí, zaniká výkon funkce rektora den následující po dni, doručení rozhodnutí senátu. Do třiceti dnů od rozhodnutí vyhlásí senát nové konání řízení o návrhu na jmenování rektorem. Do této doby vykonává rektorovu působnost jím stanovený prorektor, který zastupoval rektora dle vnitřních předpisů v plném rozsahu.¹³²

Rektorovi je přímo odpovědna řada akademických pracovníků, zejména děkani, prorektori, kvestor, vedoucí zaměstnanci pracovišť a účelových zařízení UP a vedoucí zaměstnanci rektorátu UP, stanoví-li tak obecně závazný právní předpis. Rektor může pověřit prorektora či kvestora jako vedoucího zaměstnance pracoviště, účelového zařízení nebo odboru nebo oddělení, které bude přímo řídit. Rektor je oprávněn zřízovat si **kolegium** a další poradní orgány, je-li k tomu potřeba.¹³³ Předkládá Správní radě UP návrhy. Rektor svolává porady složené z děkanů fakult, které se týkají otázek UP a jejich fakult. O usnesení z porady se bez zbytečného odkladu zveřejní obvyklým způsobem na úřední desce UP.¹³⁴

Rektorovi náleží i povinnosti, které se povinností, zejména dostavit se na výzvu senátu nebo jeho předsedy na zasedání. V jejím rámci je povinen odpovědět na otázku vznesenou senátem.¹³⁵

¹³¹ Viz čl. 37 Volebního a jednacího řádu Akademického senátu UP.

¹³² Blíže čl. 37 – 38 tamtéž.

¹³³ V současné době je zřízeno rektorem pět poradních orgánů – komisi (ediční, etická, pedagogická, kolejni, rehabilitační) viz Univerzita Palackého v Olomouci. *Komise*. [online]. upol.cz, [cit. 14. února 2015]. Dostupné na <<http://www.upol.cz/univerzitni-organy/komise/>>.

¹³⁴ Blíže čl. 8 Statutu UP.

¹³⁵ Viz čl. 8 odst. 4 tamtéž.

V rámci své působnosti je rektor oprávněn jmenovat **prorektory**. Tento záměr je povinen předložit senátu. Prorektoři na UP jsou ustanoveni na záležitosti studijní, pedagogické a sociální, vědeckobadatelské, rozvojové a organizační a vnější a zahraniční. Rektor může jmenovat i dalšího prorektora pro nové záležitosti, popřípadě jinak určit nebo rozložit záležitosti svěřené prorektorům mezi prorektory, pokud to shledá potřebným. Jmenovaní prorektoři zastupují rektora a jednají jménem UP v rozsahu pověření vydaného rektorem. Jsou ním také přímo řízeni a za svoji činnost jsou mu přímo odpovědní. Rektor svým rozhodnutím pověří jednoho z prorektorů, aby jej zastupoval v plné moci.¹³⁶

4.3 Vědecká rada Univerzity Palackého v Olomouci

Vědecká rada Univerzity Palackého v Olomouci (dále jen rada) je samosprávný orgán, jehož působnost stanoví zákon o VŠ¹³⁷ a čl. 10 Statutu UP v Olomouci.¹³⁸ Její zasedání a jednání se řídí Jednacím řádem Vědecké rady Univerzity Palackého v Olomouci. Mimo činnost, která plyne ze zákona o VŠ,¹³⁹ je rada kompetentní ke schválení rozvoje oborů uskutečňovaných na UP, k navržení opatření pro rozvoj personálního zabezpečení oborů akademickými pracovníky a k rozhodnutí o udělování titulu „doctor honoris causa“ (ve zkratce „Dr.h.c.“).¹⁴⁰

Rada je jmenována (odvolávána) rektorem, který dbá na to, aby byla obsazena všemi hlavními obory uskutečňovaných na UP. Členství je čestné a nezastupitelné a může zaniknout dvěma způsoby. První způsob kdy zaniká členství, je dnem doručení písemného prohlášení, jímž se člen rady svého členství ve vědecké radě vzdává rektorovi. V druhém případě dnem, kdy návrh rektora na odvolání člena rady schválil senát.¹⁴¹

Zasedání se koná minimálně dvakrát ročně a to v předem stanovených termínech. Mimo stanovené termíny je rektor oprávněn svolat zasedání v naléhavých případech.¹⁴²

Jednání rady jsou veřejná, ale v případě, že by přítomnost veřejnosti ohrozila osobnostní práva jednotlivce nebo důležitý zájem UP může se rada usnést k prohlášení uzavření celého či části jednání. Jednání řídí rektor, v jeho nepřítomnosti ho zastupuje prorektor. Rada jedná zpravidla na základě písemných podkladů, avšak lze i na základě ústní

¹³⁶ Blíže čl. 9 Statutu UP.

¹³⁷ § 11 zákona o VŠ.

¹³⁸ Čl. 10 Statutu UP.

¹³⁹ Blíže § 12 zákona o VŠ.

¹⁴⁰ Srov. čl. 10 Statutu UP.

¹⁴¹ Blíže čl. 10 tamtéž.

¹⁴² Čl. 1 odst. 2 Jednacího řádu Vědecké rady Univerzity Palackého ze dne 9. července 2013 (dále jen Jednací řád Vědecké rady UP).

zprávy.¹⁴³ Na jednání může vystoupit předseda nebo místopředseda senátu UP, prorektor a kvestor, kdykoliv o to požádá. Další osoby mohou vystoupit pouze se souhlasem rady, nestanoví-li zákon nebo tento řád jinak.¹⁴⁴

Rada je usnášeníschopná v přítomnosti alespoň tří – pětina členů. Je-li rada schopna usnášení, předsedající odsouhlasí program a zahájí jednání. Pokud tomu tak není, předsedající určí nový termín zasedání. Jednání se může hlasováním členů odročit z důvodu nutnosti prostudovat nově předložené podklady, návrhu na předložení dalších podkladů nebo návrhu na vyslechnutí názoru znalců. Po projednání všech bodů programu předsedající předloží návrh na usnesení, o kterém se posléze hlasuje. Hlasování je veřejné, avšak v případě habilitačního řízení, řízení ke jmenování profesorem a v případech stanovených předsedajícím, je hlasování tajné. Usnesení je přijato, pokud se k němu kladně vyslovila nadpoloviční většina všech členů. Usnesení jsou veřejná a vyhlášena předsedajícím. Zapisovatel rozešle všem členům zápis o průběhu jednání a usnesení sdělí všem osobám, kterých se rozhodnutí týká. Plnění těchto usnesení kontroluje rektor nebo jím pověřený člen rady.¹⁴⁵

4.4 Disciplinární komise Univerzity Palackého v Olomouci

Disciplinární komise Univerzity Palackého v Olomouci (dále jen komise) se zřizuje v souladu se zákonem o VŠ, pouze pokud nejsou všichni studenti zapsáni na jednotlivých fakultách.¹⁴⁶ Komise je šestičlenná a její členy a jejího předsedu jmenuje rektor z řad členů akademické obce. Polovina členů je tvořena studenty. Členství je nezastupitelné a nejvýše dvouleté.¹⁴⁷ Její zasedání a jednání se řídí Disciplinárním řádem pro studenty Univerzity Palackého v Olomouci,¹⁴⁸ který je vydán na základě vysokoškolského zákona a Statutu UP.¹⁴⁹

V první řadě disciplinární přestupky přezkoumává komise fakulty, na níž je student zapsán. Jestliže student na žádné fakultě zapsán není, projednává přestupek UP. Pokud je student zapsán na více fakultách, projednává se záležitost na fakultě, jejíž děkana pověří rektor k podání návrhu na zahájení disciplinárního řízení.¹⁵⁰

Zasedání je svoláno předsedou komise (pověřeným členem) na základě návrhu děkana/rektora, kterým je požadováno projednání disciplinárního přestupku. Uskuteční se

¹⁴³ Podle § 12 odst. 2 zákona o VŠ se vědecká rada veřejné VŠ vyjadřuje k otázkám, které jí předloží rektor.

¹⁴⁴ Blíže čl. 1 odst. 3 – 6 Jednacího řádu Vědecké rady UP.

¹⁴⁵ Více čl. 3 odst. 7 a další tamtéž.

¹⁴⁶ § 13 a 31 zákona o VŠ.

¹⁴⁷ Blíže čl. 12 Statutu UP.

¹⁴⁸ Disciplinární řád pro studenty Univerzity Palackého v Olomouci ze dne 15. června 2012 (dále jen Disciplinární řád UP).

¹⁴⁹ Viz čl. 57 Statutu UP.

¹⁵⁰ Viz čl. 3 odst. 1 Disciplinárního řádu UP.

vždy, kdy je k tomu právní zájem. Student, jehož přestupek bude projednáván, je obeznámen se zahájením řízení a pozván k ústnímu jednání minimálně 14 dní předem písemně doporučenou listovní zásilkou.¹⁵¹

Komise je schopna usnášení, jestliže se zasedání zúčastní nejméně dvě třetiny jejich členů. Usnesení přijme nadpoloviční většinou hlasů, v případě rovnosti rozhoduje hlas předsedajícího.¹⁵²

O disciplinárním přestupku je komise povinna zjistit rozhodné skutečnosti související s přestupkem a je povinna umožnit studentovi se k takovému přestupku vyjádřit. Část jednání, kde se provádí dokazování je veřejná, část, kdy se podává návrh na rozhodnutí o přestupku je neveřejná. Tento návrh přijímá komise usnesením a spolu s ním vypracovává návrh textu rozhodnutí podle metodického pokynu rektora. Tyto dva návrhy předloží disciplinární komise rektorovi (děkanovi). Komise se může usnést na návrhu o uložení sankce za disciplinární přestupek, upuštění od uložení sankce nebo zastavení disciplinárního řízení.¹⁵³

O celém jednání je veden písemně datovaný protokol, jeho součástí jsou i výše zmíněné návrhy. Pokud není uvedeno jinak, subsidiárně se vychází z přestupkového zákona nebo správního řádu v platném a účinném znění.¹⁵⁴

¹⁵¹ Viz čl. 3 odst. 2 – 3 Disciplinárního řádu.

¹⁵² Viz čl. 3 odst. 4 – 5 tamtéž.

¹⁵³ Blíže čl. 3 odst. 6 – 8 tamtéž.

¹⁵⁴ Srov. čl. 3 odst. 10 – 11 tamtéž.

Závěr, pohledy de lege ferenda

Cílem práce bylo vytvořit přehlednou publikaci zabývající se vysokoškolskou samosprávou na veřejné vysoké škole. Zásadním zdrojem pro vypracování mé práce byl zákon o vysokých školách, který samosprávu na veřejných vysokých školách zakotvuje a vymezuje její působnost. Existence vysokoškolské samosprávy se datuje od vzniku univerzit ve 14. století a své silné postavení má dodnes. V současné době právní úprava ponechává akademické samosprávě značně široký prostor pro správu vlastních záležitostí.

Má práce měla zejména deskriptivní charakter, z tohoto důvodu jsem se jí snažila obohatit o praktické fungování akademických orgánů na Univerzitě Palackého v Olomouci. S ohledem na obširnou oblast vysokého školství a současně na limitaci rozsahu práce jsem se zabývala pouze určitými okruhy – obecnou charakteristikou vysokého školství, prameny a základními pojmy, samosprávou na veřejné vysoké škole a v poslední řadě jsem se zaměřila, jak tyto samosprávné orgány fungují v praxi na konkrétní univerzitě.

Pro komplexnost a srozumitelnost práce jsem první část věnovala charakteristice vysokého školství obecně. Vymezila jsem její právní zakotvení, dělení a pojmy související s problematikou vysokých škol. Uvedla jsem, jaká pravomoc náleží pouze vysokým školám, ale zároveň, co je na akademické půdě zakázáno. V podkapitolách jsem pak stručně vymezila dělení vysokých škol v České republice – na veřejné, soukromé a státní. Zde jsem popsala právní povahu jednotlivých vysokých škol a poukázala na rozdíly mezi nimi.

Druhá část byla zaměřena na prameny právní úpravy ve vysokém školství. Celá školská oblast vychází zejména z článku 33 Listiny základních práv a svobod, kde je zakotveno právo na vzdělání. Uvedla jsem jak je možno takové právo chápat a aplikovat na vysoké školy, především z pohledu judikatury Ústavního soudu a Nejvyššího správního soudu. V druhé polovině kapitoly jsem se zaměřila na základní pojem, vysokoškolská samospráva. V první řadě bylo potřebné uvést, co znamená pojem samospráva a jak jej můžeme definovat. Na pojem samosprávy existuje velké množství právních teorií, které se i přes drobné specifikace v základu shodují. Rozebrala jsem, jaké druhy samosprávy v České republice existují a kam se řadí samospráva vysokých škol. Na konci této části jsem uvedla historický exkurz, který nás seznámil se vznikem vysokoškolské samosprávy.

Třetí část práce se již konkrétně zabývá samosprávnou působností na veřejných vysokých školách, kterou právně zakotvuje zákon o vysokých školách. Zde jsem uvedla pomocí jakých orgánů je samospráva na veřejných vysokých škol vykonávána a jakou funkci tyto orgány plní. Představila jsem, co znamená pojem vnitřní předpis a jaké druhy vnitřních

předpisů každá veřejná vysoká škola má povinnost vydat. Zde nelze opomenout institut registrace, bez kterého nelze nabýt platnosti vnitřního předpisu. V poslední podkapitole jsme se zaměřila na majetkové záležitosti a hospodaření veřejné vysoké školy, které leží zejména na rozpočtu, z jehož přebytku si veřejná vysoká škola může zřizovat fondy. Také jsem uvedla, k čemu slouží majetek a jaké druhy poplatku nalezneme na veřejné vysoké škole.

Poslední kapitola je postavena na praktickém příkladu, kde jsem funkci samosprávných orgánů aplikovala na Univerzitu Palackého v Olomouci. V této části jsem vycházela zejména ze zákonné úpravy a vnitřních předpisů univerzity. Na základě uvedených zdrojů jsem vymezila funkce jednotlivých akademických orgánů této univerzity a kompetence, které jim náleží.

S blížícím se termínem účinnosti slibované novely vysokoškolského zákona nastanou určité změny.¹⁵⁵ Zaujala mě část novely, která chce dát právo rektorům rozhodovat o neplatnosti vykonání státní závěrečné zkoušky, její součástí nebo disertační obhajoby. Takovou pravomoc by bylo možné uplatnit na základě úmyslného pochybení jednotlivce, a to jmenovitě v případě „*neoprávněného užití díla jiné osoby hrubě porušujícího obecné předpisy o ochraně duševního vlastnictví, jiného úmyslného jednání proti dobrým mravům či trestného činu, v důsledku nichž osoba nesplnila podmínky nebo předpoklady pro konání a úspěšné vykonání státní zkoušky, její součástí nebo obhajoby disertační práce*“.¹⁵⁶ Jestli k takovému jednání došlo, bude záviset na posouzení sedmičlenné přezkumné komise, jejímž závěrem bude stanovisko sloužící jako podklad pro rektorovo rozhodnutí. V případě shledání důvodu a vydání rozhodnutí o neplatnosti státní zkoušky, by takový verdikt vedl k pozbytí vysokoškolského vzdělání a odebrání absolventského titulu. Takové přezkumné řízení může být zahájeno rektorem pouze do tří let od vykonání pochybné zkoušky, případně do tří let od pravomocného rozsudku soudu. Proti rozhodnutí rektora nebude možné se odvolat, bude však umožněno podat žalobu ke správnímu soudu, která bude mít včasným podáním odkladný účinek.¹⁵⁷ Se záměrem novely souhlasím, již jen pro množství plagiátorských kauz v minulých letech. V případě důvodného podezření vítám možnost zahájit přezkumné řízení

¹⁵⁵ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Ministr školství představil návrh vysokoškolského zákona* [online]. msmt.cz, 4. září 2014 [cit. 19. března 2015]. Dostupné na <<http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/ministr-chladek-spolu-s-rektory-predstavil-navrh>>.

¹⁵⁶ Blíže §47c odst. 2 návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), a některé další zákony.

¹⁵⁷ TRACHTOVÁ, Zdeňka. *Rektoři vysokých škol budou plagiátorům odebírat tituly, stanoví novela*. [online]. iDNES.cz, 4. října 2014 [cit. 20. března 2015]. Dostupné na <http://zpravy.idnes.cz/novela-vysokoskolskeho-zakona-dmb-/domaci.aspx?c=A140729_172328_zahranicni_zt>.

před příslušnou komisí, která na základě skutečností nejlépe posoudí, zda obviněná osoba uskutečnila takové úmyslné jednání či nikoli.

Jak již bylo řečeno, cílem mé práce byla snaha o přiblížení problematiky vysokoškolské samosprávy. Tato práce může být do budoucna uplatněna jako studijní materiál, nebo být použita ke komparativní metodě nastávajících autorů kvalifikačních prací. S odkazem na blížící se novelu, s plánovanou platností od 1. 9. 2015, projdou některé části vysokoškolského zákona řadou změn, které se podle odborníků zdají být prospěšné. S největší pravděpodobností již v dohledné době můžeme očekávat, jak se připravovaná novelizace projeví v praxi a co nám do budoucna přinese.

Seznam použitých zdrojů

Literatura:

1. SLÁDEČEK, Vladimír, POUPEROVÁ, Olga a kol. *Správní právo - zvláštní část (vybrané kapitoly)*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014. 494 s.
2. HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo – obecná část*. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. 792 s.
3. SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 3. aktualizované a upravené vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2013. 497 s.
4. PRŮCHA, Petr. *Správní právo – obecná část*. 8. doplněné a aktualizované vydání. Brno – Plzeň: Nakladatelství Doplněk a vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. 428 s.
5. JEMELKA, Luboš, PONDĚLÍČKOVÁ, Klára, BOHADLO, David. *Správní řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. 690 s.
6. KLÍMA, Karel a kol. *Komentář k Ústavě a Listině - 2. díl*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. 1268 - 1441 s.
7. JURNÍKOVÁ, Jana a kol. *Správní právo – zvláštní část*. 6. doplněné vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2009. 399 s.
8. KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007. 399 s.
9. KOUDELKA, Zdeněk. *Právní předpisy samosprávy*. 2. aktualizované a přepracované vydání. Praha: Linde, 2008. 346 s.

Právní předpisy:

1. zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů
2. zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
3. Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů
4. zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů
5. zákon č. 172/1990 Sb., o vysokých školách, ve znění zákona 216/1993 Sb. účinném ke dni 20. září 1993

6. zákon č. 26/1993 Sb., kterým se mění a doplňují některé zákony v oblasti vnitřního pořádku a bezpečnosti, a o opatřeních s tím souvisejících, ve znění pozdějších předpisů
7. zákon č. 214/2004 Sb., o zřízení Univerzity obrany
8. zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů
9. zákon č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, ve znění pozdějších předpisů
10. zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
11. zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů
12. vyhláška Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. 42/1999 Sb., o obsahu žádosti o akreditaci studijního programu
13. vyhláška Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. 343/2002 Sb., o postupu a podmínkách při zveřejnění průběhu přijímacího řízení na vysokých školách
14. vyhláška ministra zahraničních věcí č. 120/1976 Sb., o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech
15. Listina základních práv Evropské unie ze dne 7. prosince 2000, ve znění upraveném dne 12. prosince 2007

Judikatura:

1. náález Ústavního soudu ČR ze dne 3. 4. 1996, sp. zn. Pl. ÚS 32/95-1
2. náález Ústavního soudu ze dne 13. 6. 1995, sp. zn. Pl. ÚS 25/94
3. usnesení Ústavního soudu ze dne 13. 12. 2000, sp. zn. I. ÚS 620/2000
4. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2006, sp. zn. 1 As 37/2006 – 63
5. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2014, sp. zn.: 6 As 191/2014-22
6. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 9. 2011, sp. zn.: 8 As 41/2010-110

Odborné články:

1. BARTOŇ, Michal, DIENSTBIER, Filip. Může rektor vysoké školy odmítnout jmenovat děkana fakulty? Úvaha k právní povaze jmenovacích aktů rektorů vysokých škol. *Právní rozhledy*, 2009, roč. 17., č. 9, s. 328-334.

2. KUDROVÁ, Veronika, RIGEL, Filip. K požadavku přezkoumatelnosti rozhodnutí vysokých škol. *Právní rádce*, 2010, č. 11, s. 42 - 46.

Vnitřní předpisy:

1. X. Úplné znění Statutu Univerzity Palackého v Olomouci ze dne 11. listopadu 2014
2. II. Úplné znění Volebního a jednacího řádu Akademického senátu Univerzity Palackého v Olomouci ze dne 18. dubna 2014
3. Jednací řád Vědecké rady Univerzity Palackého ze dne 9. července 2013
4. Disciplinární řád pro studenty Univerzity Palackého v Olomouci ze dne 15. června 2012
5. Studijní a zkušební řád Univerzity Palackého v Olomouci ze dne 9. července 2013

Internetové zdroje:

- 1) Policejní akademie České republiky v Praze. *O škole* [online]. polac.cz, [cit. 20. ledna 2015]. Dostupné na <http://www.polac.cz/g2/view.php?o_skole/index.html>.
- 2) Univerzita. Informace o univerzitě [online]. unob.cz, [cit. 20. ledna 2015]. Dostupné na <<http://www.unob.cz/univerzita/Stranky/default.aspx>>.
- 3) Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Přehled vysokých škol* [online]. msmt.cz, [cit. 1. března 2015]. Dostupné na <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/prehled-vysokych-skol>>.
- 4) Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Soukromé vysoké školy* [online]. msmt.cz, [cit. 1. března 2015]. Dostupné na <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/soukrome-vysoke-skoly>>.
- 5) Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Seznam platných předpisů v resortu školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. msmt.cz, [cit. 20. ledna 2015]. Dostupné na <<http://www.msmt.cz/dokumenty>>.
- 6) Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Seznam mezinárodních smluv v působnosti MŠMT* [online]. msmt.cz, [cit. 20. ledna 2015]. Dostupné na <<http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/seznam-mezinarodnich-smluv?highlightWords=mezin%C3%A1rodn%C3%AD+smlouvy>>.
- 7) Univerzita Palackého v Olomouci. *O univerzitě* [online]. upol.cz, [cit. 5. února 2015]. Dostupné na <<http://www.upol.cz/o-univerzite/>>.
- 8) Univerzita Palackého v Olomouci. *Komise*. [online]. upol.cz, [cit. 14. února 2015]. Dostupné na <<http://www.upol.cz/univerzitni-organy/komise/>>.

- 9) Univerzita Palackého v Olomouci. *Univerzitní orgány – akademický senát* [online]. upol.cz, [cit. 18. února 2015]. Dostupné na <<http://www.upol.cz/univerzitni-organy/akademicky-senat>>.
- 10) Úřad vlády České republiky. *Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), a některé další zákony* [online], 21. ledna 2015 [cit. 20. března 2015]. Dostupné na <<https://apps.odok.cz/kpl-detail?pid=KORN9N6GKBN9>>.
- 11) TRACHTOVÁ, Zdeňka. *Rektoři vysokých škol budou plagiátorům odebírat tituly, stanoví novela.* [online]. iDNES.cz, 4. října 2014 [cit. 20. března 2015]. Dostupné na <http://zpravy.idnes.cz/novela-vysokoskolskeho-zakona-dmb-domaci.aspx?c=A140729_172328_zahranicni_zt>.
- 12) Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Ministr školství představil návrh vysokoškolského zákona* [online]. msmt.cz, 4. září 2014 [cit. 19. března 2015]. Dostupné na <<http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/ministr-chladek-spolu-s-rektory-predstavil-navrh>>.

Abstrakt

Téma mé bakalářské práce se nazývá *Vysokoškolská samospráva*. Cílem této práce je podat ucelený pohled na samosprávu veřejné vysoké školy a prakticky ji objasnit na samosprávných orgánech Univerzity Palackého v Olomouci. První kapitola charakterizuje vysoké školství v České republice a podává přehled dělení na veřejné, státní a soukromé vysoké školy. Druhá kapitola se zabývá prameny právní úpravy a základními pojmy této práce. Třetí kapitola je věnována samosprávě na veřejné vysoké škole - na její samosprávné orgány, vnitřní předpisy, majetkové záležitosti a hospodaření. Poslední kapitola je zaměřena na konkrétní aplikaci samosprávných orgánů veřejné vysoké školy na Univerzitu Palackého v Olomouci.

Abstract

The title of this Bachelor thesis is *Academic self-government*. The aim of this thesis is to comprehensively show how self-government functions in universities, and to demonstrate this phenomenon on examples from Palacký University in Olomouc. The first chapter will characterize universities in the Czech Republic and their division into public, state, and private schools. The second chapter will cover resources of legal regulations and the key words of this thesis. The next chapter will deal with public university's self-governance, namely its self-government authorities, internal regulations, property affairs and management. In the last chapter, Palacký University in Olomouc will be used as an example to illustrate how academic self-government works in the Czech Republic.

Klíčová slova

- Právo na vzdělání
- Vysoké školy
- Veřejné vysoké školy
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
- Vysokoškolská samospráva
- Vnitřní předpisy
- Samosprávné orgány

Keywords

- Right to education
- University
- Public University
- Ministry of education, youth and sports
- Academic self-government
- Internal regulations
- Self-government authorities